

Koncert Akademskega pevskega zbora

Tone Tomšič Univerze v Ljubljani

5 do 100

dirigentka: **Jerica Bukovec**

29. 5. 2021 ob 19.30

na spletni strani www.cd-cc.si

sem jaz in čas je zdaj in tu je
kaj sva. To noč o - ba spet san - ja -

The image shows a musical score for a song. The top staff is a vocal line with notes and lyrics. The bottom staff is a piano accompaniment line. The lyrics are: 'sem jaz in čas je zdaj in tu je kaj sva. To noč o - ba spet san - ja -'. The time signature is 3/4.

5 do 100

Letni koncert Akademskega pevskega zbora
Tone Tomšič Univerze v Ljubljani

Dirigentka: **Jerica Bukovec**

Glasbeni gib: Barbara Kanc

Scenografija: Agata Pavlovec

Izvajalci:

Akademski pevski zbor

Tone Tomšič Univerze v Ljubljani

Franci Krevh (tolkala)

Marjanca Jocif (flavta)

Tilen Udovič (fidel)

Janez Jocif (portativ, dude, strunska lajna,
enoročna flavta, slovenski srednjeveški oprekelj,
krumhorn)

Izidor Erazem Grafenauer (lutnja)

Katarina Kozjek (violončelo)

Tomaž Sevšek Šramel (orgle)

5 do 100

SPORED

Leon Firšt: Uvod k Ecce quomodo moritur iustus

Jacobus Gallus: Ecce quomodo moritur iustus

Leon Firšt: V slovo

Tilen Udovič, bariton

Llibre vermell

O Virgo splendens hic in monte celso

Stella splendens in monte

Laudemus Virginem Mater est,

Splendens ceptigera

Polorum regina omnium nostra

Lovro Korošec, bariton

Barbara Potočnik, sopran

Los set goyts recomptarem

Cuncti simus concanentes: Ave Maria

Mariam Matrem Virginem

Imperayritz de la ciutat ioyosa

Ad mortem festinamus

Miha Robnik Kračun, tenor

5 do 100

K SPOREDU

Letni koncert Akademskega pevskega zbora Tone Tomšič bo odprl motet *Ecce quomodo moritur iustus* (Glejte, kako umira pravični), ki je eno izmed najbolj znanih del Jacobusa Gallusa (1550–1591), najpomembnejšega slovenskega renesančnega skladatelja. Jacobus Gallus, katerega kraj rojstva bo verjetno za vedno ostal le plod različnih hipotez, je kot deček pel v dvorni kapeli Maksimilijana II. na Dunaju. Pozneje vemo, da je nekaj časa prebival v avstrijskem samostanu Melk ter v več drugih avstrijskih in moravskih samostanih. Zatem je deloval pri škofu Stanislavu Pawlovskem v Olomucu, zadnja leta pred smrtjo pa je opravljal službo kantorja v cerkvi sv. Jana na Bregu v Pragi. Gallusova skladba *Ecce quomodo moritur iustus* izhaja iz njegove monumentalne zbirke *Opus musicum*. Štiriglasni postni motet ima primerno asketski glasbeni stavek, ki je skorajda povsem homoritmičen, pri čemer pa nas gane njegova prefinjeno oblikovana melodija zgornjega glasu.

Tokrat bo *Ecce quomodo moritur iustus* izveden skupaj z uvodom za zbor, violončelo in orgle, ki ga je ob tej priložnosti ustvaril Leon Firšt.

Leon Firšt, slovenski skladatelj mlajše generacije, je po naročilu APZ Tone Tomšič napisal tudi skladbo *V slovo*. Firšt (1994–) je z odliko zaključil magistrski študij kompozicije na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Ustvaril je že več kot osemdeset simfoničnih, komornih in solističnih skladb. Poleg tega v njegovem opusu najdemo tudi glasbeno-scenska dela ter odrsko in filmsko glasbo. Njegova dela izvajajo tako v Sloveniji kot v tujini, številna od njih pa so bila tudi nagrajena. Skladba *V slovo*, ustvarjena na besedilo Janeza Usenika, je napisana za solista, katerega grenko-sladko pripoved spremljajo štiriglasni mešani zbor, violončelo in orgle.

Po dveh skladbah slovenskih skladateljev se koncert nadaljuje z glasbeno-scensko izvedbo desetih napevov iz kodeksa Llibre Vermell.

Kodeks Llibre Vermell (Rdeča knjiga) je nastal v samostanu na gori Montserrat v Kataloniji, verjetno v letu 1399. Samostan je opustošila Napoleonova vojska, omenjeni kodeks pa je bil eden od redkih, ki so preživele požar. Po restavriranju so njegove platnice prekrili z rdečim usnjem, kar je vzrok za njegovo poimenovanje. Poleg različnih liturgičnih besedil vsebuje tudi glasbene zapise desetih pesmi, posvečenih Devici Mariji. V spremnem tekstu je omenjeno, da gre za repertoar, ki se je vodstvu samostana zdel primeren za izvedbo tudi v sami cerkvi, kjer so romarji molili, po sili razmer pa tudi prenočevali, peli in plesali. Glede na glasbeno obliko posameznih pesmi lahko iščemo njihov izvor v ljudski pesmi, gregorijanskem koralu (*O Virgo splendens*), melodijah provansalskih trubadurjev in truverjev (*Los set goyts* v obliki provansalske balade, obenem prvi zapis katalonščine) ter umetnem večglasju sočasne ars nove (*Mariam matrem* v značilnem troglasju in *Imperairitz* v zgodnji obliki moteta, kjer sta združeni dve različni melodiji z dvema različnima besediloma).

Glede na razlike v grafičnem načinu zapisa (število notnih črt, nemenzuralni in menzuralni tip notacije itd.) so bile nekatere pesmi očitno namenjene t. i. scholi, stalni, lahko bi rekli profesionalni zasedbi deške šole, ki v samostanu deluje še danes, druge pa priložnostnemu ljudskemu petju v izvedbi romarjev. Štiri pesmi so označene kot krožni plesi, kar nakazuje na prisotnost plesa v liturgični praksi, ki se je prav v Španiji ohranila prav do sedanjega časa. Zadnja pesem *Ad mortem festinamus* je edini znani primer mrtvaškega plesa z ohranjeno melodijo in besedilom. Plesni značaj kodeksa *Libre Vermell* je po eni strani odraz nerazdružne povezanosti glasbe, poezije in giba v duhovnem svetu srednjeveškega človeka, po drugi pa se številne plesne prakse srednjeveške Evrope navezujejo na čaščenje Črne Marije, ki je v krščanstvu nadomestila oziroma prekriva tudi prastare kulte, posvečene boginjam zemlje in plodnosti.

Koreografije v kodeksu žal niso zapisane, poskušali smo jih rekonstruirati po sočasnih opisih plesne izvajalske prakse, kjer najdemo predvsem opise plesne oblike, imenovane carol (ali carola, tudi farandola). Tovrstni ples je potekal v obliki kače ali kroga, v renesansi ga poznamo pod nazivom branle, v ljudskem plesnem izročilu (delno tudi slovenskem) pa se je ohranil v obliki kola ali čindare. Spremljalo ga je petje, pri katerem je kitice običajno pel solist, pri refrenu pa so s petjem in gibom aktivno sodelovali vsi navzoči.

Najbolj običajna tovrstna pesemska oblika je bila virelai, za katero je značilno, da se melodija refrena pojavi že v drugem delu kitice. Zanimivo je, da se je tudi na Slovenskem ohranil običaj, ki ima podoben obredni izvor. Gre za t. i. Marijin vrtec (ali vrtenico), ki je bil na nekaterih božjih poteh v navadi še do druge svetovne vojne in predstavlja edini avtohtono slovensko plesno izročilo. Ko se je plesna kača v obliki polža, spremljana s petjem ljudskih Marijinih pesmi, zgostila in ustavila, je bila vzpostavljena t. i. aksis mundi, ali zemeljska os, kjer so mogoči prehodi med različnimi duhovnimi plastmi doživljanja življenja in stvarstva.

Pri ustvarjanju zvočne podobe smo se izvirni izvajalski praksi poskušali približati predvsem z uporabo kopij glasbenih inštrumentov, poznanih iz zgodnjega 15. stoletja. Med pihali so to različne kljunaste flavte, med godali rebek in fidel, med bordunskimi inštrumenti pa dude, strunska lajna in portativ. Nepogrešljiva so seveda tudi različna tolkala. Glavno vodilo pa nam je bilo za srednji vek značilno in nerazdružno doživljanje besede, glasbe in giba, ki je sočasno brisalo tudi razlike med izvajalci in poslušalci. Vse omenjeno pa nadgrajuje predvsem še danes zaznavna ekstatična moč obrednosti, posvečene iskanjem skrivnosti Črne Marije z Montserrata.

Tisa Mrhar in Janez Jocif

S
zaj. ta jaz, jaz zdaj
boj. ob - raz, tu kaj

A
zaj. ta kraj jaz zdaj
boj. ve - čer tu kaj

T
p
ta čas, na - zaj. jaz zdaj
tvoj glas, s te - boj. tu kaj

B
zaj. A to sem jaz in čas je zdaj in tu je
boj. A tu - kaj sva. To noč o - ba spet san - ja -

B
p
na - zaj. jaz zdaj
s te - boj. tu kaj

21
S
kraj, za-to že - lim drug jaz, drug čas, drug kraj
sva. ne-ko-ga dru - ge - ga, za - to no - coj drug jaz,

A
f *ff* *mp*
kraj, za-to že - lim drug jaz, drug čas, drug kraj
sva. ne-ko-ga dru - ge - ga, za - to no - coj drug

T
f *ff* *mp*
kraj, za-to že - lim drug jaz, drug čas, drug kraj
sva. ne-ko-ga dru - ge - ga, za - to no - coj drug

B
f *ff*
kraj, za-to že - lim drug jaz, drug čas, drug kraj kot zdaj.
va ne-ko-ga dru - ge - ga, za - to no - coj slo

B
f *ff*
kraj, za-to že - lim drug jaz, drug čas, drug kraj
sva. ne-ko-ga dru - ge - ga, za - to no - coj

Jacobus Gallus

Ecce quomodo moritur iustus

Ecce quomodo moritur iustus
et nemo percipit corde.
Viri iusti tolluntur
et nemo considerat.

A facie iniquitatis sublatus est iustus
et erit in pace memoria eius:
in pace factus est locus eius
et in Sion habitatio eius
et erit in pace memoria eius.

Anton Sovrè

Glejte, kako umira pravični

Glejte, kako umira pravični,
pa se nihče ne zmeni v srcu;
možje pravični odhajajo,
pa nihče ne premisli;
iz kroga krivic je vzet pravični
in njegov spomin bo živel v miru,
v miru je pripravljeno mesto
in na Sionu bivališče njegovo
in njegov spomin bo živel v miru.

Leon Firšt

V slovo

Če jaz bi bil drug jaz,
in čas bi bil drug čas
in kraj bi bil drug kraj,
kot je sedaj,
gotovo bi želel
ta čas, ta jaz, ta kraj nazaj.

A to sem jaz
in čas je zdaj
in tu je kraj,
zato želim drug jaz, drug čas, drug kraj kot zdaj.

Če glas bi bil drug glas,
obraz kak drug obraz,
večer kak drug večer kot je nocoj,
gotovo sanjal bi
tvoj glas, obraz, večer s teboj.

A tukaj sva.
To noč oba
spet sanjava
nekoga drugega, zato nocoj slovo.

5 do 100

IZVAJALCI

AKADEMSKI PEVSKI ZBOR TONE TOMŠIČ UNIVERZE V LJUBLJANI

Akademski pevski zbor Tone Tomšič Univerze v Ljubljani združuje študentke in študente fakultet Univerze v Ljubljani, ki sta jim skupni velika ljubezen do petja in želja po vrhunskem umetniškem ustvarjanju.

Zbor nadaljuje tradicijo Akademskega pevskega zbora v Ljubljani, ki ga je leta 1926 ustanovil France Marolt kot moški sestav. Po kulturnem molku med drugo svetovno vojno je ponovno začel delovati leta 1946, tokrat v mešani zasedbi in pod imenom Akademski pevski zbor Tone Tomšič. Zbor so vedno vodili priznani zborovodje: France Marolt, Radovan Gobec, Janez Bole, Lojze Lebič, Igor Lavrič, Marko Munih, Jože Fúrst, Jernej Habjanič, Stojan Kuret, Urša Lah in Sebastjan Vrhovnik. Od oktobra 2015 zbor vodi Jerica Bukovec.

APZ se že od svojega nastanka uvršča med najpomembnejše usmerjevalce slovenskega zborovskega petja, ne samo po izvajalsko-tehnični plati, temveč tudi po svoji programski usmerjenosti. Repertoar zbora sestavljajo skladbe vseh glasbeno-zgodovinskih slogovnih obdobj, posebno pozornost pa zbor posveča sodobni zborovski literaturi. APZ z naročili in natečaji spodbuja nastanek novih skladb tako mladih kot tudi že uveljavljenih slovenskih skladateljev ter z njihovimi prvimi izvedbami večja prepoznavnost slovenske zborovske ustvarjalnosti v domovini in po svetu. Zbor koncertira po vsej Sloveniji, sodeluje pri izvedbah vokalno-inštrumentalnih projektov, snema za arhiv RTV Slovenija ter sodeluje s tujimi dirigenti pri zborovodskih seminarjih in koncertih. Za dosežke in zasluge na državni ravni je APZ Tone Tomšič leta 1996 prejel najvišje državno odlikovanje zlati častni znak svobode Republike Slovenije. Leta 2000 plaketo glavnega mesta Ljubljana in 2003 zlati znak Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti.

Zbor potrjuje svojo kakovost z odmevnimi nastopi na številnih festivalih in tekmovanjih doma in v tujini. Največji mednarodni uspehi APZ so zmage na prestižnih tekmovanjih za veliko nagrado (Tours: 1980 pod vodstvom Jožeta Fürsta, 1984 pod vodstvom Jerneja Habjaniča, 1999 pod vodstvom Stojana Kureta; Gorica: 2001 pod vodstvom Stojana Kureta; Varna: 2001 pod vodstvom Stojana Kureta, 2007 pod vodstvom Urše Lah; Arezzo: 2012 pod vodstvom Sebastjana Vrhovnika) ter osvojeni prvi nagradi na tekmovanju za veliko nagrado Evrope – leta 2002 v Arezzu pod vodstvom Stojana Kureta in 2008 v Debrecenu pod vodstvom Urše Lah.

Zbor je uspešno tekmovalno nastopal tudi v zadnjih letih ter si prislužil nagrade in posebna priznanja na tekmovanjih v Riminiju, Vicu, Gorici in Mariboru.

Na državnem zborovskem tekmovanju Naša pesem leta 2018 je zbor zasedel skupno tretje mesto ter poleg zlate plakete dobil še nagradi za najbolje izvedeno slovensko sodobno in tujo sodobno skladbo.

Leta 2019 je APZ na letnem koncertu po tridesetih letih ponovno v celoti izvedel vokalno-inštrumentalno scensko zgodbo Fauvel '86 skladatelja Lojzeta Lebiča.

JERICA BUKOVEC

Je zborovska dirigentka, ki je diplomirala na ljubljanski Akademiji za glasbo. V okviru študijske izmenjave je v švedskem Malmöju eno leto študirala zborovsko dirigiranje v razredu Dan-Olofa Stenlunda. Študij je nadaljevala na Kraljevi akademiji za glasbo v Stockholmu, kjer je v razredu Andersa Ebyja zaključila magistrski študij zborovskega dirigiranja

in pri istem profesorju nadaljevala še dodatno leto študija. Med študijem na Švedskem je umetniško ustvarjala z zasedbo šestnajstih poklicnih glasbenikov, snemala in pripravila koncert s Švedskim radijskim zborom, koncertirala z Berlinskim radijskim zborom in s Stuttgart Kammerchor ter bila v zadnjih dveh letih dirigentka trem zborom v Stockholmu (Komorni zbor KFUMs, Stockholmski komorni zbor in moški zbor, Stockholmski študentski pevski zbor – Stockholms Studentsångare). Štiri leta je bila umetniška vodja Komornega zbora Ave, sodelovala je tudi s Komornim zborom RTV Slovenija in Slovenskim otroškim pevskim zborom.

Na tekmovanju za mlade zborovske dirigente Europa Cantat v Ljubljani je leta 2009 osvojila tretje mesto, na tekmovanju Eric Ericson v Stockholmu pa se je 2010 uvrstila med tri finaliste.

Za svojo nadarjenost je prejela različne štipendije, in sicer kar štirikrat od Kungliga Musikaliska Akademien v Stockholmu, je tudi dobitnica štipendije Ministrstva za kulturo v Ljubljani in Glasbene matice Ljubljana ter prejemnica štipendij Eric Ericson in Dan-Olof Stenlund.

Od 2015 uspešno vodi APZ Tone Tomšič Univerze v Ljubljani. Z zborom je izvedla številne odmevne projekte ter uspešno nastopila na domačih in mednarodnih tekmovalnih odrih. Leta 2017 je sodelovala tudi z zasedbo Md7 in Slovenskim komornim glasbenim gledališčem pri uprizoritvi komorne opere Božji delec Pavla Mihelčiča, od novembra 2018 pa kot stalna gostujoča dirigentka sodeluje tudi z zborom Slovenske filharmonije v okviru Vokalnega abonmaja. Je prejemnica zlatega znaka JSKD za leto 2020, ki sodi med najvišja odličja, ki jih podeljuje Javni sklad za kulturne dejavnosti Republike Slovenije.

INOTHERM

Univerza v Ljubljani

ŠOU
v Ljubljani

Jskd
JOVNI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

KRKA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO